



Εξουρξείς στην Ηπειρο και κλιματικοί στόχοι: μια αδύνατη εξίσωση

Πριν από λίγες εβδομάδες τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την ερευνητική γεώτρηση με στόχο τον εντοπισμό υδρογονανθράκων, η οποία προγραμματίζεται να ξεκινήσει στη Γιουργάνιστα, λίγα μόλις χιλιόμετρα έξω από τα Ιωάννινα και σε απόσταση αναπνοής από τον πλσιέστερο οικισμό. Μέσα σε 900 και πλέον σελίδες, το κείμενο επιδιώκει να τεκμηριώσει τη σκοπιμότητα και τα οφέλη της επένδυσης τόσο για την τοπική κοινωνία όσο και για την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας και να πείσει ότι θα έχει μηδενικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Το επιχειρεί όμως αγνοώντας ή υποβαθμίζοντας τις εξελίξεις σε διεθνές, ευρωπαϊκό αλλά και εθνικό επίπεδο σε σχέση με τους κλιματικούς στόχους και τις νομικές δεσμεύσεις της χώρας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

ΓΝΩΜΗ



ΤΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑΣ ΔΟΥΣΣΗ

Το 2014, όταν υπογράφηκαν οι συμβάσεις παραχώρησης του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην Ηπειρο, δεν υπήρχε ακόμα η Συμφωνία του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή (2015), ούτε η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (2019), που συντόνισαν τα κράτη σε ένα κοινό μονοπάτι για τη σταδιακή αποδέσμευση των εθνικών οικονομιών από τα ορυκτά καύσιμα. Δεν είχε ακόμη ξεσπάσει ο πόλεμος στην Ουκρανία, ο οποίος δοκίμασε επώδυνα την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης και ανάγκασε την ΕΕ να επισπεύσει την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας με το πρόγραμμα REPowerEU. Ούτε είχε ψηφιστεί ο Εθνικός Κλιματικός Νόμος (2022), ο οποίος ρυθμίζει την πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα και τις μηδενικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα το 2050, θέτοντας ενδιάμεσους στόχους, καθώς και προϋπολογισμούς άνθρακα για κάθε ρυπογόνο τομέα. Οι σημαντικές αυτές εξελίξεις απουσιάζουν ή υποβαθμίζονται από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τις προγραμματισμένες εξουρξείς στην Ηπειρο. Μάλιστα, το κείμενο φαίνεται να αμφισβητεί το πόρισμα της Διακυβερνητικής Επιτροπής για το Κλίμα, δηλαδή της πιο έγκυρης επιστημονικής γνώσης, σύμφωνα με το οποίο η οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται στα ορυκτά καύσιμα υπονομεύει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, καθώς και τις δράσεις

μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν.

Εξακολουθούμε να κινούμαστε ανάμεσα σε αντιθέσεις χωρίς να λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη την αυστηρή προειδοποίηση της επιστήμης για τις συνέπειες της ανεπαρκούς προετοιμασίας αλλά και τις ολοένα συχνότερες ενδείξεις της κλιματικής κρίσης. Είναι πλέον σαφές ότι η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης απαιτεί την επίτευξη της πράσινης ενεργειακής μετάβασης για την οποία έχει δεσμευτεί η χώρα. Σε αυτό το σενάριο δεν προβλέπεται καθόλου χώρος εκπομπών από νέες υποδομές σε ορυκτά καύσιμα. Τέτοιες υποδομές όχι μόνο θα καθυστερήσουν την ανεξάρτηση αλλά, επιπλέον, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης, αφού προϋποθέτουν πολλά χρόνια και χρήματα, αφήνοντας έτσι και το ζήτημα της απόσβεσής τους ανοικτό. Θα καταστούν λανθάνοντα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία θα επιβαρύνουν την περιφέρεια της Ηπείρου πολύ γρηγορότερα απ' όσο φανταζόμαστε. Και δεν θα είναι η πρώτη φορά. Το έχουμε ξαναδεί αυτό στην Ελλάδα με τον λιγνίτη.

Θα αλλάξει κάτι ενόψει των εκλογών; Κανένα από τα πολιτικά κόμματα που κυβέρνησαν τα τελευταία χρόνια ή εξακολουθούν να κυβερνούν τη χώρα δεν φαίνεται να βιάζεται να προχωρήσει στην πράξη η φιλική προς το περιβάλλον ενεργειακή μετάβαση και να πετύχει την πράσινη ενεργειακή αυτάρκεια της χώρας ώστε να προλάβει την επόμενη ενεργειακή κρίση. Αντίθετα, από την επανεκκίνηση των σεισμικών ερευνών για τον εντοπισμό εγχώριων υδρογονανθράκων παρατηρείται ένας διακομματικός ανταγωνισμός για την «πατρότητα/μητρότητα» του χειριρήματος. Οποιοσ και αν είχε την πρωτοβουλία, είναι γεγονός ότι η αρχική απόφαση για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση εγχώριων υδρογονανθράκων είχε ληφθεί σε μια άλλη, παρωχημένη πλέον εποχή.

Οι ενεργειακές κρίσεις έχουν σοβαρές οικονομικές συνέπειες. Ωστόσο, μπορούν να αποτελέσουν τον καταλύτη για νέα βήματα προς την ενίσχυση της πράσινης ενεργειακής ασφάλειας, ώστε να παραμείνουμε συνεπείς και σταθεροί στην πορεία της κλιματικής ουδετερότητας και των μηδενικών εκπομπών άνθρακα. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να βρισκείται μπροστά σε αυτή την πορεία. Το σχέδιο εξόρυξης υδρογονανθράκων θα την καθυστερήσει για μια ακόμα φορά.

Η Εμμανουέλα Δούση είναι καθηγήτρια ΕΚΠΑ, Fulbright Visiting Scholar UC Berkeley, ειδική σύμβουλος του **ΕΛΙΑΜΕΠ**